

Pohledy na Ukrajinu. Výběr ze sbírky Oblastní galerie Liberec přibližuje ukrajinské kulturní dědictví

29. 04. 2022 08:30

Ukrajina, to není jen druhý nejrozlehlejší stát v Evropě, ale také země se staletou kulturou a dávnými historickými vazbami na české země. Ve 20. století se stala významným bojištěm dvou světových válek, utrpěla jedny z nejstrašlivějších ztrát a nyní se její tragédie znovu opakuje. Proto se Oblastní galerie Liberec rozhodla Ukrajině věnovat komorní výstavu, založenou na vlastních sbírkových předmětech. Akcentuje tak méně známé, ale zajímavé kulturní a historické vazby, které nás s touto zemí spojují.

„Velmi vítám, že Oblastní galerie mimořádně zařadila výstavu s ukrajinskou tematikou,“ říká náměstkyně hejtmana a radní pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Květa Vinklátová. „Autoři výstavy nám dokázali přiblížit Ukrajinu z trochu jiného úhlu, než jak ji vidíme dnes a denně v médiích. Jistě se shodneme, že vystavená díla se tak stávají pomyslným střípkem naděje na návrat míru.“

Pozoruhodný konvolut tří ocelorytin z konce první poloviny 19. století pochází z produkce Meyerova nakladatelství Bibliographisches Institut. Anonymní grafické listy zachycují podobu Kyjeva či Oděsy kolem roku 1840 jako vizi exotické, vzdálené země s nesporným kouzlem. Ve stejném duchu se nese i podstatně rozměrnější grafický list Jamese Harfielda Kernota z roku 1853, nazvaný *Citadela a monastýr v Kyjevě*. Tato díla jsou vzácná tím, že zachovávají, byť v idealizované formě, podobu významných ukrajinských lokalit dříve, než byl jejich vzhled drasticky pozměněn dvěma světovými válkami. Navíc získáváme prostřednictvím těchto grafických listů jedinečnou příležitost vidět, jakýma očima nahlíželi naši předkové na svět, který je obklopoval.

„Výstava symbolicky připomíná dva důležité momenty, kulturní i duchovní odkaz Ukrajiny,“ říká ředitel Oblastní galerie Liberec Pavel Hlubuček. „Kulturní odkaz je symbolicky zastoupen Kyjevem a jeho významnými památkami, jež jsou od roku 1990 zapsány na Seznamu světového dědictví UNESCO. Duchovní rozměr je po staletí zpřítomněn v osobnosti sv. Antonína Pečerského,

pravoslavného mnicha, jehož ostatky jsou uloženy v kryptě Kyjevskopečerské lávry, jejíž unikátní vyobrazení lze též spatřit na naší výstavě.“

Z hlediska českého moderního umění a současně moderních politických vazeb meziválečného Československa a Ukrajiny je nejzajímavějším dílem výstavy nevelká olejomalba Františka Foltýna Podkarpatská Rus, která pochází z roku 1922. Tento zářivě barevný obraz je součástí okouzlení, které pro českou kulturní elitu představovaly cesty do nejvýchodnějšího regionu tehdejšího československého státu. Podkarpatská Rus nebo také Zakarpatská Ukrajina inspirovala v tomto období řadu vynikajících literárních děl autorů, z nichž nejznámějšími jsou Karel Čapek nebo Ivan Olbracht. Foltýnův obraz zůstává jejich výtvarným protějškem. Na počátku 20. let minulého století přijal František Foltýn pozvání legendárního ředitele košického muzea JUDr. Josefa Poláka a vytvořil na východním Slovensku a na Podkarpatské Rusi celou škálu svých nejvýznamnějších děl. Podkarpatská Rus ze sbírky OGL je jejich víc než reprezentativním příkladem.

Posláním výstavy je také apel na to, že hodnoty kulturního dědictví všech národů by i v případě válečného konfliktu měly být pro budoucnost zachovány, k čemuž směřuje Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (tzv. Haagská úmluva) z roku 1954. Tehdejší Československo bylo jednou z prvních zemí, které k ní přistoupily.

Česká muzea a galerie nyní vyvíjejí úsilí, jak zasažené Ukrajině pomoci i v oblasti péče o kulturní dědictví. Konkrétní pomoc je směřována zejména do oblasti poskytování ochranného materiálu či péče o konkrétní zasažené kulturní statky.

Oblastní galerie Liberec se k této pomoci též připojuje. Kromě materiální pomoci se ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci bude podílet na uspořádání kulturního programu pro Ukrajinský klub, který se uskuteční v měsíci květnu a ve spolupráci s irskými partnery připravuje hostování pro ukrajinské umělce. Galerie také poskytuje volný vstup pro ukrajinské běžence, a to až do konce srpna 2022.

TZ: Oblastní galerie Liberec